

Forældreguide

Målet med denne guide er at give svar på nogle af de spørgsmål og udfordringer, man kan opleve som forældre til et ordblindt barn.

Ordblindhed

Hvad er ordblindhed?

Ordblindhed beskrives som markante vanskeligheder med at lære at læse og skrive. Vanskelighederne skyldes langsom og upræcis omsætning af bogstaver til lyde og omvendt. Ordblindhed kaldes også dysleksi. Ordblindhed er medfødt. Det er meget forskelligt, hvornår man finder ud af, at man er ordblind.

Ordblindhed kan defineres således:

”Dysleksi er en specifik indlæringsvanskelighed, som har et neurobiologisk grundlag. Dysleksi består i vanskeligheder med at tilegne sig sikker og flydende ordafkodning, stavfærdighed og færdighed i at udnytte skriftens alfabetiske princip (lydprincippet). Disse vanskeligheder skyldes typisk problemer med opfattelse og hukommelse for sproglyde, som normalt ikke kan forklares af andre kognitive vanskeligheder eller mangelfuld undervisning. Dysleksi kan føre til vanskeligheder med læseforståelse og til færre læseerfaringer, som kan begrænse tilegnelsen af ordforråd og baggrundsviden.”²

Hvad er kendetegnene for ordblindhed?

De overordnede kendetegn for ordblindhed er vanskeligheder med læsning, stavning og skriftlig formulering. Der findes desuden mange andre kendetegn for ordblindhed, som kan ses [her](#). Det er sandsynligt, at en person er ordblind, hvis flere af kendetegnene forekommer hos personen.

Vanskelighederne betyder, at ordblinde som regel bruger længere tid på at læse og skrive end ikke-ordblinde. Det er forskelligt, hvor svært man har det med at læse og skrive.

Ordblinde har specielt svært ved at læse og stave ord, som de ikke kender, eller som de ikke har læst eller stavet før. Som ordblind kan man også have problemer med læseforståelse, talesprog og ordforråd.

Hvor mange ordblinde er der i Danmark?

Man ved ikke præcis, hvor mange ordblinde der er i Danmark. Men man regner med, at omkring 7 % af den danske befolkning har læsevanskeligheder. Ordblindhed er den mest udbredte indlæringsvanskelighed hos børn. Der er flere drenge end piger, der er ordblinde.

²International Dyslexia Association, IDA

Hvad er årsagen til ordblindhed?

Forskning peger på, at ordblindhed er forårsaget af nedsat aktivitet i en bestemt del af hjernen. Årsagen er dog ikke bekræftet, og der forskes derfor stadig i årsager til ordblindhed. Det vides til gengæld med sikkerhed, at årsagen hverken er nedsat syn eller lav intelligens. Du kan læse mere [her](#).

Kan ordblindhed være arveligt?

Ja, det er meget sandsynligt, at ordblindhed kan være arveligt. Det ses ofte, at ordblinde har for eksempel en forælder eller bedsteforælder, der også er ordblind.

Kan ordblindhed afhjælpes?

Man kan ikke slippe af med sin ordblindhed, men vanskelighederne kan afhjælpes. Dette kræver dog en stor indsats i form af træning/undervisning og eventuel brug af hjælpemidler.

Hvordan finder man ud af, om man er ordblind?

Man skal testes for ordblindhed hos en testvejleder. Man kan dog først blive testet fra 3. klasse, da testen kræver, at man kan læse. Testen foregår oftest digitalt, hvor man skal besvare forskellige opgaver, der omhandler ord. Fra 1. klasse kan man blive testet for, om der er forøget risiko for at udvikle alvorlige afkodningsvanskeligheder herunder ordblindhed.

Elever i grundskolen (3. – 10. klasse) og elever på ungdomsuddannelser kan ofte blive testet af en læsevejleder på skolen. Voksne kan blive testet på f.eks. VUC i den kommune, de bor i. Find et sted at blive testet [her](#).

Hvilke test findes der?

Ordblinderisikotest:

Ordblinderisikotesten giver mulighed for at undersøge elever i 0.-1. klasse. Testen giver et billede af, hvorvidt elev har vanskeligheder med lydprincippet – og dermed være i risiko for at udvikle ordblindhed.

DVO-screening for ordblindhed:

Dansk videncenter for ordblindhed udviklede i 2007 en procedurer til identifikation af elever i risiko for ordblindhed. Testen benyttes på 3. klassesetrin.

Ordblindetest fra Undervisningsministeriet:

Den nationale ordblindetest kan bruges til at identificere ordblindhed hos elever/studerende på tværs af uddannelser – lige fra slut 3. klasse til de videregående uddannelser. Den kan bidrage til en mere ensartet udredning af ordblindhed på tværs af kommunegrænser og uddannelser.

Hvilke vanskeligheder forekommer ofte sammen med ordblindhed?

Ordblinde kan have andre vanskeligheder end deres ordblindhed. De vanskeligheder, der ofte ses sammen med ordblindhed, er talblindhed, talesprogsvanskeligheder og ADHD. Du kan læse mere [her](#).

Har ordblinde generelt en lavere intelligens end ikke-ordblinde?

Nej. Ordblinde er ikke mindre intelligente end ikke-ordblinde. Ordblinde har et normalt sprog, men har problemer med at tolke sprog og specielt det skrevne sprog. Du kan læse mere [her](#).

Hvad kan jeg som forældre gøre, for at støtte mit ordblinde barn?³

Ordblinderisikotest:

- Ved at samarbejde med lærerne og barnet og udtrykke klare forventninger til barnets skoleforløb
- Ved at følge op på de aftaler, der i fællesskab er lavet med skolen
- Ved at lade barnet vise, hvad det kan og har lært
- Ved at være rollemodel, der også læser bøger selv
- Ved at støtte og opmuntre barnet, så det føler sig værdsat og inkluderet på trods af sine vanskeligheder
- Ved at fortælle barnet, hvad det ellers er god til
- Finde nogle ordblinde rollemodeller, som dit barn kan spejle sig i

³Ordblindhed i grundskole, UVM

Hjælpemidler

Hvor vigtige er hjælpemidler for mit barn?

Hjælpemidler til ordblinde børn er meget vigtige for børnenes udvikling i forhold til at læse, stave og skrive. Det er nødvendigt, at den ordblinde bruger sine hjælpemidler dagligt og ikke kun i ressourceundervisningen, specialundervisningen eller under ”overvågning”.

Hvilke hjælpemidler har mit barn ret til?⁴

Den ordblinde har ret til kompenserende hjælpemidler. Dette kan fx være en IT-rygsæk (PC, scanner, mus og headsæt) eller en tablet (iPad eller lignende med headsæt og helst tastatur).

Den ordblinde har ligeledes ret til hjælpeprogrammer/apps, der understøtter indscanning, oplæsning og ordforslag.

Hvad med test og prøver?⁵

Den ordblinde har som udgangspunkt ret til ekstra tid ved test og prøver i grundskolen og må som udgangspunkt også bruge de hjælpemidler, han/hun bruger i hverdagen. (Nogle test kan dog afvikles uden brug af rettigheder, hvis testens formål tilsiger dette.)

Hjælp til selvhjælp:

Det er vigtigt, at den ordblinde bliver hjulpet i gang med hjælpemidlerne af en fagperson, der kender hjælpemidlerne og rettighederne og kan instruere og fastholde den ordblinde i at bruge dem.

Liste over hjælpemidler:

Du kan finde en liste over hjælpemidler [her](#).

⁴Carsten Milan Nielsen: Guide til at overvinde ordblindes modstand mod læsning

⁵Carsten Milan Nielsen: Guide til at overvinde ordblindes modstand mod læsning

Hvad kan mit barn selv gøre for at leve med sin ordblindhed?⁶

Ordblinderisikotest:

- Arbejde for at blive bedre til at læse og stave ord
- Samarbejde med lærerne og bede om at få feedback
- Læse selvstændigt med bøger, der passer til alderen, som kan hentes på Nota
- Ved at lære strategier til bedre læseforståelse og bede lærerne om hjælp
- Ved at bruge kompenserende IT
- Ved at samarbejde med lærerne, når der skal tages nye og bedre hensyn til det dit barn har svært ved
- Ved at acceptere ordblindheden og vide noget om hvad ordblindhed er

⁶Ordblindhed i grundskole, UVM

Nota

Hvad er Nota?

Nota er et bibliotek og videncenter. Vi tilbyder lydbøger og e-bøger til mennesker, der har svært ved at læse. Vi har over 130.000 medlemmer bestående af ordblinde, synshandicappede og mennesker med andre handicap.

Hvordan bliver mit barn indmeldt på Nota?

For at blive medlem af Nota skal man have et dokumenteret læsehandicap. Alle, der er dokumenterede ordblinde, kan blive medlem af Nota. Læs mere [her](#). Synshandicappede har også adgang til Nota. Læs mere [her](#). En række andre dokumenterede handicaps, der gør det svært at læse trykt tekst såsom ADHD eller Aspergers, giver også adgang til Nota. Læs mere [her](#).

Når vi har oprettet dit barn som medlem, sender vi en midlertidig adgangskode til Notas digitale bibliotek. Adgangskoden bliver sendt til den mailadresse, der er oplyst på indmeldelsesblanketten. Du kan læse mere om indmeldelse [her](#).

Husk at dit barns medlemskab gælder hele livet.

Hvad koster det at være medlem af Nota?

Det er gratis både at blive medlem af Nota og at bruge bibliotekets bøger og andre tilbud.

Hvad kan Nota tilbyde mit barn?

Nota kan tilbyde dit barn adgang til lydbøger og e-bøger. Vi har skønlitteratur, faglitteratur og digitale tegneserier. Til brug i grundskolen har vi en del indscannede fagbøger i PDF-format.

Du er altid velkommen til at kontakte Biblioteket for at få hjælp til at finde de rette bøger til dit barn. Du kan kontakte Biblioteket på 39 13 46 00, tast 1. Biblioteket har åbent mandag til fredag 10.00-15.00 og fredag 10.00-12.00.

Maneno hos Nota:

Nota giver alle medlemmer mellem 8 og 13 år gratis adgang til læse-appen Maneno. Maneno-appen hjælper dit barn med de svære ord. Appen deler ordene op og læser enkelte ord eller hele sider op. På den måde bliver det nemmere for dit barn at læse selv. Læs mere om Maneno [her](#).

Hvordan får mit barn Notas lydbøger?

I finder bøger på vores digitale bibliotek, Nota Bibliotek, på www.nota.dk

Dit barn skal logge ind med brugernummer og adgangskode eller UNI-login. Dit barn kan downloade eller afspille Notas lydbøger på en computer. Det er også nemt at lytte til bøgerne på en tablet eller smartphone. Notas app, Nota Bibliotek, gør det nemt for dit barn at lytte til lydbøger og kan hentes til iOS og Android.

Kan jeg/mit barn få hjælp til at bruge Nota?

Ja, I kan finde vejledninger [her](#), men I er også meget velkomne til at kontakte Notas Support.

I kan ringe på telefonnummer 39 13 46 00, tast 3. Eller sende en besked [her](#).

Supporten har åbent mandag kl. 9.00-15.00 og tirsdag til fredag kl. 10.00-15.00.

Hvilken effekt har lydbøger på mit barn generelt?

Nota har lavet en undersøgelse, der viser, at lydbøger har en positiv effekt på ordblinde børn, specielt på deres motivation for at læse. Du kan læse uddrag af rapporten [her](#).

Hvilken effekt har lydbøger på mit barn i undervisningen?

Brug af lydbøger i forbindelse med undervisningen har en positiv effekt på ordblinde børn eller børn med andre handicap. De giver nemlig børnene en bedre mulighed for at forstå teksterne og være med i gennemgangen af dem. Netop derfor er deres brug af lydbøger vigtig. Lyttelæsning hjælper også dit barn med at skabe forståelse i alderssvarende tekster.

Har Nota et nyhedsbrev?

Ja, Nota har et nyhedsbrev til forældre med ordblinde børn og et til undervisere af ordblinde elever. Vores nyhedsbrev hedder "Læsetid", og det udkommer ca. otte gange om året. I nyhedsbrevet får du gode råd fra fagfolk og andre forældre, inspiration til bøger til dit barn og nyheder fra ordblindeområdet. Du kan tilmelde dig nyhedsbrevet [her](#).

Hvad er Studieservice?

Når dit barn er færdig med grundskolen, kan vi tilbyde vores Studieservice. Studieservice er til studerende på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, der har fået tildelt SPS (Specialpædagogisk Støtte). Studieservice giver mulighed for at få produceret studiebooks som e-bøger eller lydbøger. Du kan læse mere om Studieservice [her](#).

Hvad er Erhvervs-service?

Efter endt uddannelse kan vi tilbyde Erhvervs-service. Erhvervs-service er til medlemmer, der er i arbejde eller på dagpenge. Erhvervs-service giver mulighed for, at man kan få produceret tekster og bøger, man har brug for i sit arbejde. Man kan desuden få hjælp til at finde litteratur samt at søge på internettet. Du kan læse mere om Erhvervs-service [her](#).

Linksamling:

Du kan finde nyttige links om ordblindhed, hjælpemidler etc. [her](#).

Tak til alle vores samarbejdspartnere for bidrag;

Marianne Glarborg Ellingsen

Tove Ditlevsens Skole

Carsten Milan Nielsen

Folkeskolerne i Sorø

Joan Wittenkamp

Borgerskolen

Kathrine Liv Eskildsen

Gadehaveskolen

Tina Rønberg Nielsen

Høje Taastrup Kommune

Julie Skibelund

Susanne Wiederquist

Wiederquist ApS

Margit Gade

Line Leth Jørgensen

Birgit Dilling

Allan Madsen

Ordblinde Lab

Udviklingspuljen for folkebiblioteker

pædagogiske læringscentre under Slots –og Kulturstyrelsen